

Een kijkje in de gymzaal van...

Wietse Swart

In de serie 'Een kijkje in de gymzaal van..' geven we het woord aan een collega LO-docent. Deze vertelt over zijn ervaringen met het vak en hoe dit vorm krijgt in zijn eigen praktijk. Deze keer het woord aan Wietse Swart. Hij heeft met name ideeën uitgewerkt over een wijze van beoordelen waarbij een zelfbeoordelingsmodel voor leerlingen aanleiding is voor gesprekken over het cijfer voor LO.

TEKST (RED)

Wietse Swart

Wie is Wietse Swart?

"Mijn naam is Wietse Swart en ik ben werkzaam als LO-docent op de Kentalis Dr. J. de Graafschool in Groningen, een VSO cluster 2 school. Ik geef nu 24 jaar les voor 31/32 lessen per week. Ik heb de ALO Groningen gedaan met als afstudeerrichting Speciaal Onderwijs en het CIOs Heerenveen, judoleraar B. Ik kijk terug op mijn studie als een fijne, leuke en goede opleiding. LO-docent en het lesgeven vind ik het allerleukste en het is het vak dat mij het beste ligt. Andere taken binnen school zijn lid van de MR en mentor zijn..."

...Ik zou mezelf willen typeren als een strenge doch rechtvaardige leraar. Normen en waarden staan hoog in het vaandel. Andere eigenschappen zijn: voorspelbaar, stabiel, eenduidig, gepassioneerd, goed kunnen differentiëren, maatwerk willen en kunnen leveren per leerling zowel didactisch als pedagogisch...

...Wat ik probeer te vermijden is boos worden. Ik kan vrijwel alles rationeel benaderen, behalve pesten of een ander moedwillig kwetsen. Dan mogen de leerlingen ook zien dat dit je raakt, maar je behaalt soms betere resultaten als je de emotie eraf kan halen."

Visie op het vak

“Kiezen voor dit vak is de beste keuze die ik gemaakt heb. Ik heb mij geen dag verveeld en ik ben nog steeds op zoek naar verbetering en optimalisering, bijvoorbeeld in ons beoordelingssysteem. Ik probeer in mijn lessen situaties te creëren en te ontwikkelen waarin leerlingen steeds beter kunnen oefenen, elkaar coachen en begeleiden. Met name situaties creëren die min of meer de geoefende vaardigheden afdwingen en steeds verbeteren zodat leerlingen steeds meer gestructureerd en doelbewust leren, oefenen en spelen...”

Ik probeer in mijn lessen situaties te creëren en te ontwikkelen waarin leerlingen steeds beter kunnen oefenen, elkaar coachen en begeleiden

...Ik probeer ontwikkelingen in het vak over het visuele aspect binnen het vak LO optimaal in te zetten omdat taal, communicatie en auditieve informatie verwerking niet de sterkste kant van mijn leerlingen zijn. Dan dien je het alternatief in welke vorm dan ook zo goed mogelijk te gebruiken. Heel belangrijk vind ik daarbij eerlijkheid (Fair Play) en werkethos. Dit bevordert namelijk het plezier hebben in bewegen. Ik wil leerlingen meegeven dat ze vooral blijven proberen, blijven oefenen, blijven volhouden, lever een positieve bijdrage en doe met name de eenvoudige dingen gewoon, héél erg goed!

...Voorbeelden die mij hebben geïnspireerd tot lesgeven zijn Joop van Dijk, oud-stagebegeleider in mijn vierde jaar, Engbert Flapper, docent judo (en oud-collega) op het CIOS en de dove judoka bij mij op de club, Albert Westerhof. Allen hebben mij geprikkeld of ‘gedwongen’ om of op een andere manier naar ‘het leren-bewegen’ te kijken.”

De praktijk

“Voor mijn leerlingen is de favoriete activiteit trefbal. Ik zelf heb meerdere favorieten. Ik vind basketbal, boksen, tumblingbaanspringen, schermen, softbal, speerwerpen, mini-tramp en trefbal allen erg leuk om te doen en te geven. Wat leerlingen minder leuk vinden is het structureel hardlopen aan het begin van de les, al is dit geen issue...”

...Voor mij is belangrijk in de omgang met leerlingen dat je op een normale wijze in contact en in gesprek blijft met je leerlingen. Dat je serieus bent maar ook met een geintje kan lopen dollen. Dat leerlingen ervaren dat als er een confrontatie is geweest tussen leerlingen onderling of tussen de docent en leerling, het wordt uitgesproken en iedereen weer met een schone lei begint. Dat er veel in overleg kan, maar om didactische en pedagogische doelen te behalen uiteindelijk de docent zijn verantwoordelijkheid neemt...

...Verder is voor mij belangrijk dat leerlingen ervaren dat ze met plezier kunnen bewegen. En dat iedereen zich veilig en geaccepteerd voelt. Dat is de basis om te kunnen ontwikkelen c.q. leren.

► *Gymzaal met geluid-dempende wanden voor een prikkelarme omgeving die rust geeft aan leerlingen met ADHD. Silhouetten op de wanden geven de dynamiek van bewegen weer en zijn tijdloos (geen trendy reclamefoto's). De vloer is extra dempend en maakt het sporten op blote voeten mogelijk voor leerlingen die van huis uit geen goed sportschoeisel kunnen verzorgen.*

Algemene voorwaarden voor een Basiscijfer 6

- Ik lever een positieve bijdrage aan de lessen LO en aan de sportdagen.
- Ik loop 6 minuten hard aan het begin van een enkel lesuur.
- Ik loop 2 x 6 minuten hard aan het begin van een dubbel lesuur.

- Ik laat mij aansturen tot:
 - op een positieve manier coachen en motiveren van andere leerlingen
 - helpen bij het klaarzetten of opruimen van materialen
 - hulpverlenen

Sociale vaardigheden

Basiscijfer 6

© L. T. (Wietse) Swart 2021

Motorische vaardigheden

En dat als je op motorisch en sociaal-emotioneel en cognitief gebied in basisvaardigheden investeert, je op een andere manier dan verbaal, kan aansluiten op de (bewegende en sport-) maatschappij. Door leren hard te werken en een positieve bijdrage te leveren leren ze op een basisniveau te functioneren. Tevens ervaren ze op deze wijze succesvol te zijn in hun vaardigheden, dit met plezier te kunnen doen en hiervoor te worden beloond...

Door leren hard te werken en een positieve bijdrage te leveren leren ze op een basisniveau te functioneren

...Dit draag ik uit door zelf fair play te spelen als ik meespeel. Door een voorbeeld te geven met mijn taalgebruik. Hoe streng je ook bent, de leerling laten ervaren dat je het beste met ze voor hebt en dat je in het belang van zijn ontwikkeling of in die van anderen handelt. Een goed voorbeeld hiervan is de wijze waarop wij beoordelen. Ik heb hiervoor instrumenten ontwikkeld. Middels deze instrumenten maken wij samen met de leerlingen een beoordeling."

Beoordelen

"Dit beoordelingsinstrument heb ik ontwikkeld vanuit de wens om een veilig en plezierig leerklimaat voor iedere leerling neer te zetten en leerlingen beter te kunnen motiveren harder en meer betrokken te laten werken tijdens de lessen lichamelijke opvoeding en de daaraan gerelateerde activiteiten. Dit doen we door de lading van negatief gedrag af te halen en het belang van positief gedrag te vergroten. Hierdoor maken we de LO-lessen aantrekkelijker voor meer leerlingen. Leerlingen weten dat LO meer is dan het beoordelen van motorische vaardigheden. Iedere leerling kan een positieve bijdrage leveren en iedere leerling heeft de kans zich te ontwikkelen en plezier te hebben in een les LO..."

...Dit doen we door het gewenste gedrag inzichtelijk te maken voor de leerlingen. Via een schema (tekst en pictogrammen) leggen we aan leerlingen uit waarom de één een 7 heeft en de ander een 8. Dan gaan we met leerling in gesprek middels het cirkeldiagram en het zelfevaluatieformulier. We geven de leerling inzicht waar hij/zij staat en hoe hij/zij kan groeien en waar zijn of haar mogelijkheden liggen. Via deze twee middelen wil ik de leerlingen stimuleren zichzelf uit te dagen en zijn of haar werkeethos en

Opbouw van het cijfer

Zelfbeoordelingsmodel

Opbouw van het cijfer Lichamelijke Opvoeding (Gym)

Naam leerling 20.....

Jaar 1
Jaar 2
Jaar 3
Jaar 4
Jaar 5
Jaar 6

Algemene voorwaarden	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet voldoende ☒ Voldoende																	
Basiscijfer 6	Ik lever een positieve bijdrage aan de lessen LO en aan de sportdagen. Ik loop 6 minuten hard aan het begin van een enkel lesuur. Ik loop 2 x 6 minuten hard aan het begin van een dubbel lesuur.										Ik laat mij aansturen tot: op een positieve manier coachen en motiveren van andere leerlingen helpen bij het klaarzetten of opruimen van materialen hulpverleners							
	Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e
Beoordeling :																		

Sociale vaardigheden	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet mee bezig ☒ Mee aan het oefenen ☒ Beheers en/of pas ik toe op dit moment																	
Niveau 1 1 punt extra	Ik kan zelfstandig: A op een positieve manier coachen en motiveren van andere leerlingen B de ander ruimte, tijd en aandacht geven C rekening houden met de mogelijkheden en/of onmogelijkheden van een ander										D rekening houden met de mogelijkheden en/of onmogelijkheden van mijzelf E helpen bij het klaarzetten of opruimen van materialen F hulpverleners							
	Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e
Beoordeling :																		

Sociale vaardigheden	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet mee bezig ☒ Mee aan het oefenen ☒ Beheers en/of pas ik toe op dit moment																	
Niveau 2 1 punt extra	Ik kan een groep leerlingen: G op een positieve manier coachen en motiveren H leidinggeven										Ik kan: I een sportactiviteit organiseren J kritisch reflecteren en pas opbouwende kritiek toe op mijn eigen handelen							
	Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e
Beoordeling :																		

Motorische vaardigheden	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet mee bezig ☒ Mee aan het oefenen ☒ Beheers en/of pas ik toe op dit moment																	
Ontwikkeling A 1 punt extra	Ik heb mijzelf sterk verbeterd in: K lichamelijke prestaties										L technische prestaties M tactische prestaties							
	Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e
Beoordeling :																		

Motorische vaardigheden	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet mee bezig ☒ Mee aan het oefenen ☒ Beheers en/of pas ik toe op dit moment																	
Ontwikkeling B 1 punt extra	Ik ben: N nu verder in mijn ontwikkeling als sporter dan andere leerlingen.										Ik laat: O een <u>ander</u> beter sporten							
	Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e
Beoordeling :																		

Shuttle run test	Ik beoordeel mijzelf als: ☐ (Nog) niet mee bezig ☒ Mee aan het oefenen ☒ Beheers en/of pas ik toe op dit moment																	
Periode :	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e	1 ^e	2 ^e		

Aantal HF: Hartfrequentie (HF) in rust noteren (dit is de HF gemeten 5 minuten na binnenkomst, zittend op de bank)

Aantal x 20 meter: 4 minuten shuttle-run-loop op maximale belasting (aantal x 20 meter = lengte zaal) afstand noteren.

Aantal HF: Hartfrequentie maximaal noteren (dit is de HF direct gemeten na de maximale inspanning)

Aantal HF: Hartfrequentie na 2 minuten actieve rust (dit is de HF gemeten 2 minuten ná de maximale inspanning)

Rapport/PTA-cijfer leerling	Ik beoordeel mijzelf met een:																	
Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e
Beoordeling :																		

Rapport/PTA-cijfer docent	De gymdocent beoordeeld mij met een:																	
Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e
Beoordeling :																		

Ambitie	Bij ambitie kies ik met een letter (A tot en met O) uit de groene of oranje balken het onderdeel waarin ik de komende tijd wil gaan groeien																	
Periode :	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e
Leerling :																		
Docent :																		

acceptatievermogen te verbeteren. Samen met mijn toenmalige vierde jaars stagiaire van de ALO Groningen, Rink Bakker, hebben we door brainstormen, fine tunen en testen vormgegeven aan de werkdocumenten...

Het basiscijfer is zes punten en bestaat uit onderdelen waarbij sociale vaardigheden een rol spelen

...Het cijfer is opgebouwd uit meerdere delen; een deel basiscijfer, een deel sociale vaardigheden en een deel motorische vaardigheden. Het basiscijfer is zes punten en bestaat uit onderdelen waarbij sociale vaardigheden een rol spelen. Bij een voldoende voor het basiscijfer laat een leerling zich aansturen door een docent om een aantal vaardigheden uit te voeren of toe te passen. Bij sociale vaardigheden niveau 1 doet een leerling dit zelfstandig op individueel niveau, dus met een individuele leerling. En bij niveau 2 doet een leerling dit op groepsniveau, dus leidinggeven aan een groep of een groep coachen. Als je aan de basisvoorwaarden voldoet heb je een 6. Deze component scoren ze door hun eigen handelen te spiegelen aan de gewenste situatie. Dit doen ze kort in gesprek met de docent en/of medeleerlingen. De basisvoorwaarden zijn nodig om qua werkethos en gedrag een veilig en positief pedagogisch leerklimaat te creëren. Ze vergelijken zichzelf met hun eigen ontwikkeling en vaardigheden uit voorgaande periodes en enigszins rekening houdend met hun eigen capaciteiten/mogelijkheden."

Een voorbeeld

Een dame van 16 á 17 jaar, Somalische afkomst, slechthorend en TOS (taalontwikkelingsstoornis) en ze kan anderen beter laten sporten. Ze kan zelf niet exceptioneel, maar wel goed bewegen en sporten en is in staat om op individuele basis goed te coachen en te helpen. Ze had een 8 op haar PTA en kwam met de opmerking dat ze eigenlijk wel naar een 9 wilde als cijfer. Toen hebben we samen het schema dat op de kleedkamerdeuren hangt bekeken en heb ik haar de vraag gesteld waar ze nog kansen zag voor zichzelf om zich in te ontwikkelen. We kwamen tot de conclusie dat een sportactiviteit organiseren wel iets was waar zij zich in zou kunnen ontwikkelen. Direct daar op volgend stelt zij de vraag: "Meneer, wanneer zijn de sportdagen?" Vervolgens organiseert ze de daarop volgende sportdagen en neemt ze op een sociale fijne manier de leiding.

Het vak binnen de school

"Het vak binnen school is een gelijkwaardig vak in vergelijking met andere vakken. Als leerlingen een tussenuur hebben wordt er veelal gevraagd of ze nog een uurtje mee kunnen doen of kunnen helpen. We hebben geen naschoolse activiteiten. Veel leerlingen komen van buiten de stad en vaak met taxivervoer. En dan zijn de taxitijden bepalend."

Tot slot

"Het vak en het beoordelingsinstrument heeft ook andere vakken als tekenen, drama en expressie geïnspireerd een vergelijkbare beoordelingssystematiek te hanteren. Daarbij gaat het er om een 'grow mind set' te stimuleren waar wordt ingezet op de ontwikkeling van positief gedrag en je daar als leerling zelf verantwoordelijk voor voelen. Maar ook aandacht voor de ander door jezelf dienstbaar te leren opstellen."

▲
Schema op de kleedkamerdeur

Contact
W.Swart@kentalis.nl

Foto's
Wietse Swart

Kernwoorden
zelfbeoordelingsmodel LO